

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Андрій ДЄГТЯР
(ім'я та ПРИЗВИЩЕ)

«29» серпня 2025 р.

**СИЛАБУС
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ**
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: D "Бізнес, адміністрування та право"
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: D4 Публічне управління та адміністрування
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Публічне управління та адміністрування
(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: *третій (освітньо-науковий)*

Силабус введено в дію з 01.09.2025

Харків – 2025 р.

Розробник:

Дегтяр А.О., професор каф., д. н. держ. упр., професор

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки та публічного управління (601)

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

д. н. держ. упр., професор

(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Вероніка КОВАЛЬЧУК

(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування (4 курс, група 281-601-4)

(підпис)

Ельвіра СЕІДОВА-БОГОСЛОВСЬКА

(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

1. Загальна інформація про викладача

Дегтяр Андрій Олегович, професор кафедри економіки та публічного управління, доктор наук з державного управління, професор., заслужений діяч науки і техніки України.

З 2020 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- Публічна політика у сфері соціально-гуманітарного розвитку;
- Теоретико-прикладні проблеми державного управління в Україні;
- Публічна служба та місцеве самоврядування;
- Методи прийняття управлінських рішень.

Напрями наукових досліджень:

- організаційно-аналітичне забезпечення прийняття та реалізації державно-управлінських рішень;
- публічне управління соціально-гуманітарним розвитком України;
- державне регулювання соціально-економічних процесів в Україні.

Контактна інформація:

е-mail a.diegtiar@khai.edu

тел.+380672519110

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	денна, заочна
Семестр	перший
Мова викладання	українська
Тип дисципліни	обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна</u> : 5 кредитів ЄКТС / 150 годин (64 аудиторних, з яких: лекції – 32, практичні – 32; СРЗ – 86); <u>заочна</u> : 5 кредитів ЄКТС / 150 годин (8 аудиторних, з яких: лекції – 4, практичні – 4; СРЗ – 142)
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – іспит.
Пререквізити	немає
Кореквізити	«Наукові іншомовні комунікації», «Обробка та аналіз результатів наукових досліджень з використанням ІТ».
Постреквізити	«Управління науковими проєктами», «Публічне управління та адміністрування як суспільне явище», «Соціальна та гуманітарна політика органів місцевого самоврядування», «Інновації в публічному управлінні», «Система органів публічної влади в Україні», «Публічна служба».

3. Мета та завдання навчальної дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми публічного управління», переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета: оволодіння теоретичними знаннями з питань публічного управління та набуття практичних вмінь і навичок щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур в управлінні суб'єктами публічної сфери; набуття вмінь та формування компетенцій, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень керівника (фахівця) суб'єкта публічного управління, в тому числі для органів державної влади і місцевого самоврядування.

Завдання: узагальнення теоретичних засад у сфері публічного управління, розуміння основних тенденцій та напрямів їх еволюції;

- визначення суті, законів, принципів і механізмів публічного управління в розвитку суспільства;
- опанування основ методології, технологій та процедур публічного управління об'єктів публічної сфери;
- оволодіння методами формування, моніторингу та контролю управлінських рішень на національному, регіональному та місцевому рівнях, а також на рівні суб'єктів публічної сфери, з позицій загально-цивілізаційних цінностей, світового досвіду та осмислення наукових здобутків;
- набуття навичок розроблення та впровадження заходів із забезпечення результативної та ефективної діяльності суб'єктів публічної сфери.

Компетентності, які набуваються:

Інтегральна компетентність:

Здатність ідентифікувати комплексні проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, у тому числі в дослідницько-інноваційній діяльності, та пропонувати підходи до їх вирішення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або практики публічного управління та адміністрування

Загальні компетентності (ЗК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

- до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності (СК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

- застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи;
- здійснювати пошук та критичний аналіз інформації, концептуалізацію та реалізацію наукових проектів з публічного управління та адміністрування;
- знати сучасні підходи та засоби моделювання досліджуваних об'єктів та процесів управління, в тому числі в аерокосмічній галузі, вміти створювати нові, вдосконалювати та розвивати методи математичного і комп'ютерного моделювання складних систем, оптимізації та прийняття рішень.

4. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовний модуль 1. Публічне управління як системне явище у суспільстві

Тема 1. Предмет і методологічні засади публічного управління

Питання для розгляду

- Основні підходи до розуміння публічного управління та його еволюція.
- Предметна сфера публічного управління.
- Методологічна основа науки «Публічне управління».
- Співвідношення управління та адміністрування, а також публічного управління та публічного адміністрування.
- Публічне управління як напрям наукових досліджень, сукупність знань, сфера діяльності та навчальна дисципліна.
- Предметна область теорії публічного управління.
- Поняття та види публічного управління.
- Специфіка публічного управління.
- Механізми публічного управління.

Завдання для практичних занять

- Обґрунтуйте предметну область теорії публічного управління.
- Охарактеризуйте поняття та види публічного управління.
- Дослідите специфіку публічного управління.
- Проаналізуйте механізми публічного управління.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.

- Еволюція управління в публічній сфері та предмет публічного управління.
- Зміст домонополістичного етапу в розвитку світової управлінської думки.
- Формування державно-управлінської думки наприкінці XIX ст.

Тема 2. Основні теорії управління суспільством

Питання для розгляду

- Джерела ідей управління суспільством і країною.
- Формування та розвиток теорій управління суспільством і країною.
- Основні теорії та школи управління суспільством і країною другої половини XX століття.
- Японський варіант людських стосунків.
- Соціально-інженерний та гуманітарний підходи.
- Концепція раціонального вибору та «новий менеджери́зм».
- Публічне управління в контексті неокласичної теорії
- Сутність теорії адміністративно-державного управління.
- Сучасні концепції державного управління та публічного управління.
- Сутність концепцій "менеджеризм і неоменеджеризм".
- Сучасна система державно – адміністративного управління.

Завдання для практичних занять

- Обґрунтуйте сутність теорії адміністративно- державного управління.
- Пояснить сучасні концепції державного управління та публічного управління.

- Дослідить сутність концепцій "менеджеризм і неоме- неджеризм".

- Розкрийте сучасну систему державно – адміністративного управління.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, , творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Сутність «концепції наукового управління», яке значення вона мала для розвитку публічного управління.

- Основні принципи наукового управління працею запропоновані Ф.Тейлором.

- Внесок у розвиток публічного управління представників класичної школидержавно-управлінської думки наприкінці XIX ст.

Тема 3. Публічна сфера – єдність економічної, соціальної та політичної сфер. Громадянське суспільство як суб'єкт формування цілей публічного управління

Питання для розгляду

- Взаємозв'язок економічної науки, соціології та політології.
- Співвідношення економіки та політичної економії.
- Особливості поведінки людей у економічній та політичній сферах.
- Соціальна сфера: публічне управління та людина; публічне управління та колектив; публічне управління та суспільство.

- Дія ринкових принципів у політичній сфері.

- Публічна сфера і публічна політика.

- Основні етапи формування та еволюції громадянського суспільства.

- Сутнісні характеристики громадянського суспільства.

- Місце і роль громадських організацій у публічному адмініструванні.

- Громадянське суспільство як сфера формування єдиного комплексу цінностей та відносин.

- Автономність і органічна єдність громадянського суспільства та держави.

- Становлення громадянського суспільства

- Взаємозв'язок правової держави та громадянського суспільства.

- Інституційна основа та види громадянського суспільства.

- Функції та принципи громадянського суспільства в публічному управлінні.

Завдання для практичних занять

- Дослідить становлення громадянського суспільства.

- Охарактеризуйте взаємозв'язок правової держави та громадянського суспільства.

- Охарактеризуйте інституційну основу та види громадянського суспільства.

- Проаналізуйте функції та принципи громадянського суспільства в публічному управлінні.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.

- Взаємозв'язок економічної науки, соціології та політології.
- Місце й роль партій і виборів у прийнятті політичних рішень.
- Публічне управління і держава.
- Сукупність цілей, завдань і функцій держави.
- Етапи становлення громадянського суспільства.
- Ознаки громадянського суспільства у його співвідношенні з державою.
- Основні шляхи побудови громадянського суспільства в Україні.
- Громада і публічне управління.

Тема 4. Публічне управління та влада

Питання для розгляду

- Феномен влади. Сутність влади як суспільного феномену
- Держава як суб'єкт політичної та економічної влади
- Публічна влада та публічне управління. Співвіднесення понять "публічна влада" та "публічне управління"
- Влада як основний засіб публічного управління.
- Механізм взаємодії влади та публічного управління.
- Держава як суб'єкт політичної влади.
- Економічна влада. Взаємозв'язок і взаємозалежність політичної та економічної влади. Лобізм.

Завдання для практичних занять

- Обґрунтуйте сутність влади як суспільного феномену.
- Дослідите співвіднесення понять "публічна влада" та "публічне управління".
- Охарактеризуйте державу як суб'єкт політичної та економічної влади.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.

- Традиційна модель державного управління.
- Найбільш важливі загальносвітові тенденції розвитку державного управління та державної служби.

Тема 5. Публічне управління та муніципальна публічна влада

Питання для розгляду

- Поняття муніципальної публічної влади і місцевого самоврядування.
 - Місцеве самоврядування – демократична основа управління в державі.
- Поняття місцевого самоврядування та його становлення в Україні
- Основні фактори формування місцевого самоврядування.
 - Роль місцевого самоврядування в контексті децентралізації влади та публічного управління.
 - Система місцевого самоврядування в Україні.
 - Діяльність місцевих державних адміністрацій.
 - Взаємодія органів місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій у контексті децентралізації влади.
 - Сфери управління та компетенції місцевого самоврядування.

- Представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування.
- Посадові особи місцевого самоврядування.
- Інститути безпосередньої демократії в місцевому самоврядуванні.
- Вибори органів місцевого самоврядування. Місцевий референдум.
- Загальні збори громадян. Органи самоорганізації населення.

Завдання для практичних занять

- Обґрунтуйте поняття муніципального управління та муніципальної влади.
- Охарактеризуйте поняття місцевого самоврядування та його становлення в Україні.
- Проаналізуйте систему місцевого самоврядування в Україні.
- Охарактеризуйте діяльність місцевих державних адміністрацій.
- Дослідите взаємодію органів місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій у контексті децентралізації влади.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.

- Система державного управління.
- Громадське управління у публічній сфері.
- Органи виконавчої влади в Україні. Виключний перелік державних органів, які мають спеціальний статус.
- Система і функції місцевого самоврядування.
- Визначення поняття «децентралізація», «централізація», «деконцентрація».

Тема 6. Закони та принципи публічного управління

Питання для розгляду

- Управління суспільством – головне призначення публічного управління.
- Загальний закон соціального управління – залежність управляючого впливу від стану системи та зовнішнього середовища.
- Закон необхідності посилення регулювання та управління суспільними процесами.
- Закон розмежування центрів влади та управління.
- Закон централізації та децентралізації влади.
- Закон системності організації та саморозвитку системи публічного управління.

Загальносистемні методологічні принципи публічного управління.
Застосування принципів публічного управління.

- Принципи, що регулюють управління як соціально-політичний процес
- Принципи, що регулюють управління як соціально-економічний процес
- Принципи, що регулюють управління як соціально-культурний процес

Завдання для практичних занять

- Охарактеризуйте загальносистемні методологічні принципи публічного управління.
- Дослідите принципи, що регулюють управління як соціально-політичний процес.
- Охарактеризуйте принципи, що регулюють управління як соціально-

економічний процес.

– Дослідити принципи, що регулюють управління як соціально-культурний процес.

– Охарактеризуйте об'єктивні закони публічного управління.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.

– Об'єктивні закони публічного управління Принципи діяльності та функції публічного управління.

– Формування та розвиток ідей управління суспільством.

– Застосування соціально-інженерного та гуманітарного підходу в управлінні суспільством.

– Відповідність законів і принципів управління.

Тема 7. Публічне управління як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень

Питання для розгляду

– Управління як визначальна функція публічного управління.

– Управлінське рішення як наукова категорія.

– Взаємодія суб'єктів публічного управління в процесі прийняття управлінських рішень

– Поняття та класифікація управлінських рішень

– Пріоритетність політичного вибору цінностей та цілей.

– Визначення цінностей та цілей – визначальна ланка прийняття рішень.

– Роль конкуренції в процесі прийняття рішень.

– Взаємовідносини суб'єкта та об'єкта прийняття рішень.

– Послідовність етапів прийняття рішень.

– Динаміка виконання рішень.

– Фактори впливу та обмеження щодо прийняття управлінських рішень.

Завдання для практичних занять

– Обґрунтуйте взаємодію суб'єктів публічного управління в процесі прийняття управлінських рішень.

– Обґрунтуйте поняття та класифікацію управлінських рішень.

– Охарактеризуйте послідовність і методи прийняття управлінського рішення.

– Дослідити фактори впливу та обмеження щодо прийняття управлінських рішень.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.

– Стадії управлінської діяльності.

– Чинники, які визначають якість, результативність і ефективність управлінських рішень

– Процес підготовки управлінського рішення.

– Системний підхід до підготовки і реалізації управлінських рішень.

– Технологія процедури прийняття рішень у державному управлінні.

Модульний контроль 1

Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

Змістовний модуль 2. Організація публічного управління в соціальній та економічній сферах

Тема 8. Механізми, органи, методи та стилі публічного управління

Питання для розгляду

- Структура механізму та органів публічного управління.
- Механізми взаємодії суспільства та економіки.
- Типологізація органів публічного управління.
- Принципи організації діяльності органів публічного управління.

Територіально-адміністративний аспект публічного управління.

- Проблеми вибору найкращої форми правління.
- Методи публічного управління.
- Застосування демократичних методів.
- Стиль публічного управління.
- Закономірності публічного управління
- Форми публічного управління

Завдання для практичних занять

- Обґрунтуйте закономірності публічного управління
- Дослідите форми публічного управління
- Охарактеризуйте стилі та методи публічного управління

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.

- Цільові механізми публічного управління.
- Державно-управлінські відносини.
- Технологія публічного управління.
- Суб'єкт і об'єкт як елементи механізму управління
- Види форм та методи управлінської діяльності.
- Основні чинники формування стилю державно- управлінської діяльності на організаційному рівні
- Необхідність проведення реформування публічної адміністрації
- Комплексний механізм публічного управління

Тема 9. Бюрократія в системі публічного управління

Питання для розгляду

- Бюрократія як наукова категорія.
- Сутність бюрократії як суспільного інституту.
- Теорія бюрократії М. Вебера.
- Сучасні підходи в оцінюванні бюрократії.
- Основні ознаки та атрибути бюрократії.
- Політизація вищого чиновництва.
- Публічна служба.
- Бюрократія та ефективність управління.
- Бюрократія і процес демократизації.

Завдання для практичних занять

- Обґрунтуйте сутність бюрократії як суспільного інституту.
- Охарактеризуйте теорію бюрократії М. Вебера
- Дослідите бюрократію та ефективність управління
- Дослідите бюрократію і процес демократизації

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.

- Принципи бюрократичних систем.
- Відмінність класичної та політичної бюрократії.
- Діяльність класичних державних службовців та політичних діячів.

Тема 10. Антикорупційна діяльність у сфері публічного управління

Питання для розгляду

- Поняття корупції та корупційних дій.
- Нормативно-правова база антикорупційної діяльності в Україні.
- Зони «підвищеного» ризику проявів корупції.
- Фактори запобігання проявам корупції: політичний, нормативно-правовий, організаційний, економічний, кадровий, морально-психологічний.

Завдання для практичних занять

- Обґрунтуйте поняття корупції та корупційних дій.
- Дослідите соціально-економічні та політичні наслідки корупції.
- Проаналізуйте заходи щодо запобігання проявам корупції.
- Охарактеризуйте нормативно-правову базу антикорупційної діяльності в Україні.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.

- Соціально-економічні та політичні наслідки корупції.
- Заходи щодо запобігання проявам корупції.

Тема 11. Результативність та ефективність публічного управління

Питання для розгляду

- Поняття результативності та ефективності публічного управління.
- Фактори, що впливають на результативність та ефективність публічного управління.
- Вимір продуктивності, результативності та ефективності публічного управління.
- Критерії результативності та ефективності публічного управління.
- Контрактна система та неокорпоративізм.

Завдання для практичних занять

- Обґрунтуйте поняття та критерії результативності й ефективності в публічному адмініструванні.

– Охарактеризуйте моделі ефективності діяльності публічних адміністрацій.

– Дослідить чинники формування високоефективних публічних адміністрацій.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

– Інструменти діяльності публічних адміністрацій.

– Моделі ефективності діяльності публічних адміністрацій.

– Чинники формування високоефективних публічних адміністрацій.

Тема 12. Основні засади публічного управління в соціальній сфері

Питання для розгляду

– Сутність і мета соціальної політики держави.

– Формування підходів до соціальної політики.

– Держава як гарант соціальної спрямованості ринкової економіки.

– Публічне управління в забезпеченні населення суспільними благами.

– Основні види соціальної допомоги держави.

– Зростання ролі позаекономічних факторів.

– Публічне управління у сфері науки, культури та мистецтва.

– Забезпечення державою соціальної безпеки людини, громадянина та населення.

– Забезпечення державою безпеки прав та інтересів споживачів.

– Принципи оцінювання ефективності реалізації соціальної політики.

– Моделі соціальної політики держави.

– Соціальний захист населення як пріоритет публічного управління.

– Забезпечення розвитку соціальної інфраструктури.

Завдання для практичних занять

– Обґрунтуйте сутність і мету соціальної політики держави.

– Проаналізуйте моделі соціальної політики.

– Охарактеризуйте соціальний захист населення як пріоритет публічного управління.

– Проаналізуйте забезпечення розвитку соціальної інфраструктури.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

– Поняття соціальної сфери та її зміст.

– Основні компоненти соціальної сфери.

– Принципи, цілі та функції державного управління соціальною сферою.

– Зміст державного управління соціальною сферою.

– Основні види соціальної допомоги держави.

– Публічне управління у сфері науки, культури та мистецтва.

Тема 13. Публічне управління та економіка

Питання для розгляду

- Основні напрямки формування та розвитку сучасної економічної системи.
- Основні ознаки ринкової соціально орієнтованої економіки.
- Від економіки індустріального типу до постіндустріальної економіки.
- Основні характеристики сучасної економічної системи.
- Основні напрямки державного регулювання економікою.
- Керуюча система в період криз і спадів.
- Характеристика сучасної економічної системи
- Напрями діяльності та функції держави в економічній сфері
- Державне регулювання економіки
- Реалізація економічної політики держави

Завдання для практичних занять

- Охарактеризуйте сучасну економічну систему
- Обґрунтуйте напрями діяльності та функції держави в економічній сфері
- Дослідить державне регулювання економіки
- Охарактеризуйте реалізацію економічної політики держави

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Основні напрями формування та розвитку сучасної економічної системи.
- Основними формами реалізації державою економічної політики.
- Основними напрямами економічної політики.
- Публічне регулювання економічних процесів.

Тема 14. Найважливіші функції публічного управління у сфері економіки

Питання для розгляду

- Загальна характеристика взаємовідносин суспільства та економіки.
- Етапи формування та еволюції публічного управління у сфері економіки.
- Держава як гарант забезпечення умов для підприємницької діяльності.
- Нові тенденції у взаємовідносинах суспільства та бізнесу.
- Управління власністю в умовах демократичної, правової держави.
- Законодавче та нормативно-правове забезпечення конкурентного середовища.
- Антимонопольна діяльність.
- Забезпечення цивілізованих засад конкуренції.
- Механізм взаємодії суспільства та економіки.
- Нові тенденції у взаємовідносинах суспільства та бізнесу.

Завдання для практичних занять

- Охарактеризуйте нові тенденції у взаємовідносинах суспільства та бізнесу.
- Дослідить розвиток державно-приватного партнерства.
- Дослідить підтримку та захист конкуренції.
- Проаналізуйте недопущення зловживанням монопольним положенням на ринку.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Розвиток державно-приватного партнерства
- Підтримка та захист конкуренції
- Недопущення зловживанням монопольним положенням на ринку.

Тема 15. Відповідальність у публічному управлінні

Питання для розгляду

- Правопорушення та відповідальність.
- Відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування, державних і комунальних підприємств, установ і організацій, посадових осіб за правопорушення у сфері публічного управління.
- Відповідальність недержавних організацій, органів і осіб, які не перебувають на державній службі чи службі в органах місцевого самоврядування, за правопорушення у сфері публічного управління.
- Правопорушення та відповідальність при здійсненні міжнародної публічної діяльності.
- Адміністративна відповідальність.

Завдання для практичних занять

- Дослідить відповідальність органів державної влади в сфері публічного управління.
- Проаналізуйте адміністративну відповідальність
- Дослідить дисципліну та забезпечення законності в публічному управлінні.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Відповідальність органів державної влади в сфері публічного управління.
- Принципи адміністративної відповідальності.
- Дисципліна та забезпечення законності в публічному управлінні

Модульний контроль 1

Форма занять: *написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

Контрольний захід: іспит.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

6. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються такі методи навчання, як:

1. Репродуктивний.
2. Проблемного навчання.
3. Евристичний (частково-пошуковий).
4. Дослідницький.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів здійснюється через застосування таких форм навчання, як:

- проблемні лекції, лекції теоретичного моделювання;
- семінари-дискусії, семінари-практикуми, семінари - розгорнуті бесіди;
- рольові ігри (елементи), тренінги;
- презентації навчальних матеріалів, виконаних творчих завдань;
- застосування наочних засобів (тематичні карти господарства України);
- моделюючі вправи, розв'язування творчих завдань;
- роботу в Інтернеті, бібліотеці;
- складання схем, таблиць, графіків тощо;
- консультації (настановні, контрольні, проблемні).

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується передовий досвід. Під час лекцій використовується друкований опорний конспект у якому виділені головні висновки з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних результатів роботи з виконання індивідуальних завдань.

Рольові ігри (елементи) – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

7. Методи контролю

Проведення поточного контролю, модульного контролю, виконання та захист контрольної роботи, фінальний контроль у вигляді іспиту (усно).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Таблиця 8.1 – Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Активність під час аудиторної роботи	0...1,5	8	0...12
Виконання і захист практичних робіт	0...3	5	0...15
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Змістовний модуль 2			
Активність під час аудиторної роботи	0...1,5	8	0...12
Виконання і захист практичних робіт	0...3	7	0...21
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови здобувача освіти від балів підсумкового контролю й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту здобувач освіти має можливість отримати максимум 100 балів.

Завдання для іспиту складається з двох теоретичних запитань та одного практичного завдання у вигляді задачі. Розклад балів:

Складові екзаменаційного білету	Бали за одне запитання	Кількість питань	Сумарна кількість балів
Перше теоретичне питання	0 .. 30	1	0 .. 30
Друге теоретичне питання	0 .. 30	1	0 .. 30
Практичне завдання	0 .. 40	1	0 .. 40
Усього			0 .. 100

Таблиця 8.2 – Шкали оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційний залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання роботи здобувача освіти протягом семестру

Задовільно (60-74) виставляється за наступних умов:

- мати знання і уміння для забезпечення програмних результатів навчання;
- написати дві модульні роботи;
- репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- недостатня повнота викладання матеріалу;
- неглибокі знання основного матеріалу, наявність великої кількості неточностей у викладі матеріалу;
- нечітке викладання матеріалу, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

Добре (75-89) – виставляється за наступних умов:

- мати знання, уміння й навички для забезпечення програмних результатів навчання;
- написати дві модульні роботи;
- мають місце деякі неprincipові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;
- вміння пов'язати теорію з практикою.

Відмінно (90-100) – виставляється за наступних умов:

- мати знання, уміння й навички, що дадуть змогу самостійно, вільно та обґрунтовано відповідати на будь-які питання;
- написати дві модульні роботи;
- творчий підхід до засвоєного матеріалу, повнота і правильність виконання завдання;
- вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях;
- глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень;
- чітке, послідовне викладення відповіді на папері;
- вміння пов'язати теорію і практику.

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Здобувачі освіти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, повинні протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені заняття мають бути відпрацьовані на найближчій консультації протягом тижня після їх пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання пропущених занять шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

Роботи здобувачів освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

1. Тексти лекцій згідно структури навчального модулю
2. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів
3. Методичні рекомендації для практичних занять
4. Завдання для поточного контролю знань студентів
5. Тестові завдання для контролю знань з дисципліни
6. Завдання для підсумкового контролю знань

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=9352>

11. Рекомендована література

Базова

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24. – С. 170. Редакція від 08.08.2021, підстава - [1684-IX](#)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999

р. № 586-XIV // Офіц. вісник України. – 1999. – № 18. – С. 190. Редакція від 01.08.2021, підстава - [1702-IX](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>

3. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування [Текст] : навчальний посібник / Ю. Є. Вороніна. – Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2020. – 204 с.

4. Гордієнко Л. Ю. Адміністративний менеджмент : навчальний посібник / Л. Ю. Гордієнко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 216 с.

5. Гречко Т.К., Хаджирадєва С.К. Системний аналіз і прийняття рішень в публічному управлінні : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2019. 247 с.

6. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, ДЗБ Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвєєва, В. К. Лебедєва. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.

7. Ковальчук В.Г. Новий публічний менеджмент як форма менеджеризму в сучасних умовах регіонального управління в Україні / М.. Латинін, В. Б. Родченко та ін.// Державна економічна політика регіонального розвитку : Навчальний посібник за заг. ред. проф. М.А. Латиніна, проф. В. Б. Родченка. – Х. : Вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 420 с. С. 131-148.

8. Особливості публічного управління та адміністрування : Навчальний посібник / Бакуменко В. Д., Бондар І.С., Горник В. Г., Шпачук В. В. – К. : КНУКіМ, 2016. – 167 с.

9. Публічне управління [Текст] : навчальний посібник / В.Г. Ковальчук, А.О. Дегтяр. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2022. – 196 с.

10. Регіональна економіка: теорія та практика управління [Текст] : навч. посіб. / кол. авт. : К. М. Бліщук, І. І. Козак, О. П. Крайник, Є. Г. Матвіїшин, Г. С. Третяк, С. Г. Шевченко. — Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2019. — 128 с.

Допоміжна

1. Герберт А., Саймон Г. Адміністративна поведінка: Дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні функції: Пер. з англ. — Вид. переробл. і доп. — К.: АртЕк, 2021.

2. [Детермінанти розвитку публічного управління та адміністрування в Україні, Монографія / Молохова Ю. Л., Козирєва О. В., Лукін С. Ю. – Видавництво Право 2020. – 264 с.,](#)

3. Жихор О.Б.. Теоретичні основи бізнес-адміністрування та його особливості в умовах невизначеності / С.С.Слава, О.Б.Жихор, Я.І.Алмашій, Л.І.Когут // Бізнес- адміністрування в умовах турбулентної економіки : теорія, практика, перспективи : монографія / за заг. ред. О.В. Димченко Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2016. – С.10-33.

4. Інституалізація публічного управління в Україні: стан проблем та перспективи розвитку : монографія / за заг. ред. С. К. Хаджирадєвої. Київ : НАДУ, 2018. 248 с.

5. Ковальчук В.Г. Методологічні засади вдосконалення механізмів державного управління регіональним розвитком. Науковий вісник Академії муніципального управління : збірник наукових праць, серія «Управління», випуск 1. – К. : Академія муніципального управління. 2015. – С. 202-209.

6. Ковальчук В.Г. Нові підходи до управління соціально-економічним розвитком регіонів. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування [Електронний ресурс]: електронне наукове фахове видавництво Херсонського національного технічного університету / гол. ред. проф. Лопушинський І.П. – 2015. – № 1. – Режим доступу : <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>. – Назва з екрана.

7. Ковальчук В.Г. Державне управління в європейських моделях регіонального розвитку: досвід для України. Актуальні проблеми державного управління: збірник наукових праць. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2015. – № 1 (47). – 420 с. . – Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2015-1/doc/3/01.pdf>. – Назва з екрана.

8. Ковальчук В.Г. Нормативно-правові засади стратегічного планування на регіональному рівні. Формування регіональних стратегій розвитку в Україні. Українська практика розробки та реалізації стратегій розвитку територій / Латинін М.А., Майстро С.В., Статівка Н.В. та ін.. // Державна економічна політика регіонального розвитку : монографія // за заг. ред. д.держ.упр., проф. М. А. Латиніна. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2017 Публічне управління розвитком регіонів у процесі побудови сервісно- орієнтованої держави: теорія, методологія та практика : монографія ; за заг. ред. Н.В. Васильєвої, О.І. Васильєвої. Київ : НАДУ, 2018. 304 с.

9. Сенишин О. С. Державне регулювання економіки : навч. посібник / О. С. Сенишин, М. О. Горинь, О. О. Кундицький. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. – 334 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційне інтернет-представництво Президента України Володимира Зеленського. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>
4. Офіційний веб-сайт Харківської обласної військової адміністрації. – Режим доступу: <http://www.kharkivoda.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Центру політико-правових реформ. – Режим доступу: <http://www.pravo.org.ua/>